

॥ चतुर्थोऽध्यायः ॥ ॥ कैवल्य-पादः ॥

ततः क्लेशकर्मनिवृत्तिः ॥ ४.३० ॥

प्रसङ्ख्यानेऽप्यकुसीदस्य सर्वथा विवेकख्यातेर्धर्ममेघः समाधिः ॥ ४.२९ ॥

तदा सर्वावरणमलापेतस्य ज्ञानस्यानन्त्याज्ज्ञेयमल्पम् ॥ ४.३१ ॥

ततः कृतार्थानां परिणामक्रमसमाप्तिर्गुणानाम् ॥ ४.३२ ॥

क्षणप्रतियोगी परिणामापरान्तनिर्वाहयः क्रमः ॥ ४.३३ ॥

पुरुषार्थशून्यानां गुणानां प्रतिप्रसवः कैवल्यं स्वरूपप्रतिष्ठा वा चितिशक्तिरिति ॥ ४.३४ ॥

॥ इति पतञ्जलि-विरचिते योग-सूत्रे चतुर्थः कैवल्य-पादः ॥

॥ इति श्री पातञ्जल-योग-सूत्राणि ॥